

I. Κατάλογοι και μητρώα πραγματογνωμόνων

Στις Κάτω Χώρες υπάρχουν δύο μητρώα: ένα κυρίως για αστικές και διοικητικές υποθέσεις (LRGD) και ένα κυρίως για ποινικές υποθέσεις (NRGD). Επιπλέον, υπάρχει ένα ινστιτούτο πραγματογνωμόνων για αποδεικτικά στοιχεία στο πλαίσιο εγκληματολογικής έρευνας (NFI) και ένα ινστιτούτο πραγματογνωμόνων σε θέματα περιβαλλοντικού δικαίου (STAB). Και τα δύο χρηματοδοτούνται από το ολλανδικό δημόσιο. Περαιτέρω, υπάρχει η ολλανδική ένωση εκθέσεων ιατρικών πραγματογνωμόνων (NVMSR). Οι πραγματογνώμονες αναφέρονται με βάση την ειδικότητά τους. Τα μητρώα των πραγματογνωμόνων τηρούνται με διαφορετικούς τρόπους: το LRGD και τα NVSR είναι ιδιωτικά, το NRGD και το NFI τελούν υπό τη διαχείριση του Υπουργείου Δικαιοσύνης και το STAB είναι ανεξάρτητο όργανο, το οποίο εξυπηρετεί αυστηρά στο δικαστικό σώμα. Κανένα δικαστήριο δεν είναι αρμόδιο για τα μητρώα, ούτε για την ποιότητα των πραγματογνωμόνων που είναι εγγεγραμμένοι σ' αυτά. Στις Κάτω Χώρες, τα μητρώα τηρούνται εντελώς χωριστά. Τα δικαστήρια επαφίενται στις δηλώσεις ποιότητας που παρέχει ο οικείος οργανισμός. Ωστόσο, οι δικαστές συμμετέχουν στη διαδικασία εισδοχής και/ή διαπίστευσης ως προς τα μητρώα LRGD και NRGD.

Σύνδεσμοι:

Εθνικό μητρώο δικαστικών πραγματογνωμόνων

Μητρώο δικαστικών πραγματογνωμόνων των Κάτω Χωρών

Πραγματογνώμονες για θέματα περιβαλλοντικού δικαίου και χωροταξικού σχεδιασμού

Ολλανδική ένωση εκθέσεων ιατρικών πραγματογνωμόνων

Τα μητρώα NRGD, LRGD, NVSR και ο ιστότοπος του STAB είναι προσβάσιμα στο κοινό. Υπάρχουν εργαλεία αναζήτησης, ωστόσο δεν είναι δυνατή η διαβούλευση με πραγματογνώμονες του STAB από τους διαδικούς διότι αυτό θα έθετε την ανεξαρτησία τους υπό αμφισβήτηση, καθώς οι πραγματογνώμονες διορίζονται μόνο με σκοπό την παροχή συμβουλών προς το δικαστήριο. Κοινό: βλ. [εξεύρεση πραγματογνώμονα](#). Το εργαλείο αυτό καλύπτει μόνο τους πραγματογνώμονες που είναι καταχωρισμένοι στο μητρώο LRGD. Η αναζήτηση μπορεί να γίνει με βάση την ειδικότητα. Όλοι οι πραγματογνώμονες που εργάζονται στο STAB είναι εγγεγραμμένοι στο μητρώο LRGD.

Για να αποκτήσουν την ιδιότητα του δικαστικού πραγματογνώμονα, τα μέλη της NVMSR χρειάζεται να υποβληθούν σε διαδικασία κατάρτισης και εξετάσεων.

Για να εγγραφούν στο μητρώο NRGD, οι πραγματογνώμονες πρέπει να υποβληθούν σε διαδικασία πιστοποίησης, στην οποία λαμβάνεται υπόψη τόσο ο τομέας εξειδίκευσής τους, στον οποίο θα πρέπει να έχουν άριστες επιδόσεις, όσο και οι δεξιότητες που απαιτούνται ώστε να εκτελούν σωστά τα καθήκοντά τους ως δικαστικοί πραγματογνώμονες. Το μητρώο LRGD βασίζεται στην πιστοποίηση των επαγγελματικών προτύπων που καθορίζονται από τους επαγγελματικούς φορείς και τους επαγγελματικούς συλλόγους του ίδιου του επαγγέλματος, καθώς και στην κατάρτιση ως προς τον ρόλο του πραγματογνώμονα, όπως και σε ένα σύστημα συνεχούς επιμόρφωσης.

Το STAB έχει πολύ αυστηρά πρότυπα πρόσληψης και διαθέτει αυστηρό σύστημα συνεχούς επιμόρφωσης. Η αξιολόγηση των εκθέσεων πραγματογνωμοσύνης από ομοτίμους αποτελεί πάγια πρακτική του STAB.

Οι πραγματογνώμονες δεν υποχρεούνται να δώσουν όρκο. Οι πραγματογνώμονες μπορεί να διαγραφούν από τα μητρώα μετά από επίσημη καταγγελία για μη συμμόρφωσή τους με τους κανόνες δεοντολογίας των διάφορων δικαστηρίων, οι οποίοι είναι σε μεγάλο βαθμό παρόμοιοι.

Τα μητρώα ενημερώνονται από τους διαχειριστικούς διοικητικούς φορείς.

II. Προσόντα των πραγματογνωμόνων

Οι πραγματογνώμονες που είναι εγγεγραμμένοι στο LRGD πρέπει να είναι μέλη επαγγελματικού συλλόγου ώστε να μπορούν να χαρακτηριστούν πραγματογνώμονες. Συνεπώς, τα κριτήρια ως προς τον επαγγελματισμό και τις εκπαιδευτικές απαιτήσεις καθορίζονται από τον οικείο σύλλογο. Το NRGD θέτει επίσης υψηλά πρότυπα ως προς την εκπαίδευση για την εγγραφή ενός πραγματογνώμονα στο μητρώο. Οι πραγματογνώμονες είναι συχνά μέλη επαγγελματικού συλλόγου, αλλά υπάρχουν εξειδικευμένοι τομείς όπου δεν υπάρχουν επαγγελματικοί σύλλογοι και, ως εκ τούτου, η σχετική υποχρέωση δεν είναι αυστηρή. Στο πλαίσιο του STAB, του LRGD και, κατά πάσα πιθανότητα, του NRGD, απαιτείται συνεχής επιμόρφωση με τη μορφή της συνεχούς επαγγελματικής ανάπτυξης. Για παράδειγμα, στο πλαίσιο του STAB το 15 % του χρόνου είναι αφιερωμένο σ' αυτόν τον σκοπό, ενώ στο LRGD απαιτούνται τουλάχιστον 6 ώρες ετησίως. Συχνά οι επαγγελματικοί σύλλογοι πιστοποιούν εκπαιδευτικά ιδρύματα. Οφείλουν να αποδείξουν ότι η επιμόρφωση έλαβε χώρα, παρέχοντας καταλόγους ηλεκτρονικών εγγραφών των συμμετεχόντων στην επιμόρφωση. Η επιμόρφωση έχει δύο στόχους: δεξιότητες στο δικαστικό πλαίσιο και εμπειρογνωμοσύνη.

III. Αμοιβή των πραγματογνωμόνων

Στις ποινικές και διοικητικές διαδικασίες η αμοιβή του πραγματογνώμονα καταβάλλεται από το δημόσιο. Υπάρχει σύστημα πάγιων αμοιβών και ο πραγματογνώμονας πρέπει να προβαίνει σε εκ των προτέρων υπολογισμό. Στο πλαίσιο του STAB η διαδικασία είναι διαφορετική, καθώς αυτό χρηματοδοτείται από το Υπουργείο Περιβάλλοντος. Στις αστικές υποθέσεις τα έξοδα της πραγματογνωμοσύνης αναλαμβάνονται από τους διαδικούς.

IV. Ευθύνη των πραγματογνωμόνων

Οι πραγματογνώμονες φέρουν ευθύνη βάσει του γενικού δικαίου των συμβάσεων και των αδικοπραξιών. Οι πραγματογνώμονες δεν υποχρεούνται από τον νόμο ή από τον διορίζοντα δικαστή να έχουν ασφάλιση αστικής ευθύνης. Οι πραγματογνώμονες μπορούν να ασφαλιζονται από την εταιρεία για την οποία εργάζονται. Οι ανεξάρτητοι πραγματογνώμονες ασφαλιζονται κατά τη διακριτική τους ευχέρεια, ωστόσο αρκετοί επαγγελματικοί σύλλογοι επιβάλλουν την υποχρέωση ασφάλισης αστικής ευθύνης.

V. Περαιτέρω πληροφορίες σχετικά με τις διαδικασίες πραγματογνωμοσύνης

Οι κύριες νομικές διατάξεις που ισχύουν στις Κάτω Χώρες για τη δικαστική πραγματογνωμοσύνη είναι το άρθρο 194 του ολλανδικού κώδικα πολιτικής δικονομίας, το άρθρο 8.47 του γενικού νόμου διοικητικού δικαίου (Awb), ο κώδικας διοικητικού δικαίου και ο νόμος για τη δικαστική πραγματογνωμοσύνη στο ποινικό δίκαιο.

Οι νόμοι αυτοί συνιστούν ένα πλαίσιο: λεπτομερείς κατευθυντήριες γραμμές για τη δικαστική πραγματογνωμοσύνη βρίσκονται στις [οδηγίες πρακτικής εφαρμογής για τους πραγματογνώμονες](#) σε υποθέσεις αστικού δικαίου στις Κάτω Χώρες.

Επιπλέον, υπάρχει κώδικας δεοντολογίας —με νομική βάση— για τους πραγματογνώμονες στο ποινικό δίκαιο, καθώς και κώδικας δεοντολογίας που έχει εκδοθεί από το Ανώτατο Διοικητικό Δικαστήριο για τη δικαστική πραγματογνωμοσύνη. Για τις περισσότερες μορφές πραγματογνωμοσύνης υπάρχουν πρόσθετες απαιτήσεις όσον αφορά την ποιότητά της ή τα προσόντα των πραγματογνωμόνων.

Ο τίτλος του πραγματογνώμονα δεν προστατεύεται.

1 Διορισμός πραγματογνώμωνων

Οι πραγματογνώμονες μπορούν να διορίζονται από το δικαστήριο και τους διαδίκους. Ο διορισμός πραγματογνώμωνων σε διοικητικές διαδικασίες είναι παρόμοιος μ' αυτόν στις αστικές διαδικασίες, με την διαφορά ότι στο διοικητικό δίκαιο τα έξοδα βαρύνουν το δημόσιο και στις αστικές διαδικασίες βαρύνουν τους διαδίκους. Σε όλες τις περιπτώσεις, ο διορισμένος από το δικαστήριο πραγματογνώμονας έχει καθήκον να απαντήσει στα ερωτήματα που του υποβάλλει το δικαστήριο (ενδεχομένως μετά από διαβούλευση με τους διαδίκους). Στις διαδικασίες ενώπιον ποινικού δικαστηρίου μπορεί να διοριστεί πραγματογνώμονας από τον εισαγγελέα ή από τον δικαστή κατά την ανακριτική διαδικασία. Γι' αυτόν τον σκοπό, υπάρχει μητρώο που διέπεται από τον νόμο. Οι πραγματογνώμονες που καταχωρίζονται σ' αυτό πρέπει να πληρούν αυστηρότερες απαιτήσεις απ' ό,τι οι πραγματογνώμονες που διορίζονται σε αστικές και διοικητικές διαδικασίες. Όλοι οι πραγματογνώμονες που διορίζονται από το δικαστήριο έχουν την εκ του νόμου υποχρέωση να αναφέρουν οποιαδήποτε σύγκρουση συμφερόντων.

1.α Διορισμός από το δικαστήριο

Το πολιτικό δικαστήριο έχει τη διακριτική ευχέρεια να διορίσει πραγματογνώμονα είτε αυτεπαγγέλτως είτε κατόπιν ρητού αιτήματος ενός εκ των διαδίκων, εάν τα σχετικά πραγματικά περιστατικά δεν μπορούν να διαπιστωθούν άλλως. Στην περίπτωση αυτή η προφορική συζήτηση αναβάλλεται για ημερομηνία μετά τη δημοσίευση της έκθεσης πραγματογνωμοσύνης. Το δικαστήριο έχει καταρχήν την ελευθερία να διορίσει οποιοδήποτε πρόσωπο θεωρεί κατάλληλο να ενεργήσει ως πραγματογνώμονας. Ωστόσο, η πρακτική που ακολουθείται ευρύτερα από όλα τα δικαστήρια είναι ο διορισμός πραγματογνώμονα από το οικείο μητρώο. Ο πραγματογνώμονας οφείλει να αναφέρει στο δικαστήριο κάθε σύγκρουση συμφερόντων. Οι πραγματογνώμονες που διορίζονται από το δικαστήριο έχουν πρόσβαση στο φάκελο της υπόθεσης. Στις αστικές διαδικασίες υπάρχουν επιπλέον αυστηροί κανόνες που ισχύουν για τους επιμέρους πραγματογνώμονες τους οποίους συμβουλευέται ο διορισμένος πραγματογνώμονας κατά την άσκηση των καθηκόντων του. Σύμφωνα με τους κανόνες αυτούς, οι διάδικοι πρέπει να γνωρίζουν εκ των προτέρων τα πρόσωπα των οποίων η γνώμη θα ζητηθεί και τα ερωτήματα που θα τους υποβληθούν.

1.β Διορισμός από τους διαδίκους

Όταν οι διάδικοι ορίζουν πραγματογνώμονα, αυτό γίνεται συνήθως κατά την έναρξη της διαδικασίας, για τη στήριξη της υπόθεσής τους. Το δικαστήριο μπορεί να χρησιμοποιήσει τις οικείες εκθέσεις για να αποφανθεί επί της υπόθεσης. Κάθε δικαστής μπορεί, ανά πάσα στιγμή κατά τη διάρκεια της διαδικασίας, να διορίσει πραγματογνώμονα κατόπιν αιτήματος των διαδίκων. Όλοι οι πραγματογνώμονες πρέπει να ασκούν τα καθήκοντά τους σύμφωνα με τους ισχύοντες κανόνες και τους κώδικες δεοντολογίας που αφορούν τους πραγματογνώμονες που διορίζονται από το δικαστήριο.

Αμφότεροι οι διάδικοι μπορούν να ζητήσουν τον διορισμό συγκεκριμένου πραγματογνώμονα και δεν ισχύουν ειδικοί κανόνες. Ο δικαστής μπορεί να διατάξει τον ορισμό πραγματογνώμονα και από τους δύο διαδίκους, αλλά αυτό δεν αποτελεί συνήθη πρακτική.

2 Διαδικασία

2.α Πολιτική δικονομία

Το δικαστήριο παρακολουθεί την πρόοδο των ερευνών των πραγματογνώμωνων μόνο σε ό,τι αφορά τη διαχείριση του χρόνου. Δεν υπάρχει ποιοτικός έλεγχος για τον τρόπο με τον οποίο ο πραγματογνώμονας ασκεί τα καθήκοντά του και δεν περιλαμβάνονται σχετικές αναφορές στις δικαστικές αποφάσεις. Ωστόσο, το STAB λαμβάνει τακτικά σχόλια από τα δικαστήρια σχετικά με τον τρόπο με τον οποίο οι πραγματογνώμονες ασκούν τα καθήκοντά τους, μοιολόντι σπάνια ζητείται η συμβολή του στο πλαίσιο αστικών διαδικασιών.

Οι διάδικοι μπορούν να αμφισβητήσουν την έκθεση με δηλώσεις ή με την παροχή αντιπραγματογνωμοσύνης. Τα δικαστήρια δεν δεσμεύονται από την έκθεση πραγματογνωμοσύνης, ωστόσο συνήθως λαμβάνουν υπόψη τη γνώμη του πραγματογνώμονα που έχουν διορίσει. Οι πραγματογνώμονες που ορίζονται από τους διαδίκους συνήθως έχουν μικρότερη επιρροή από ό,τι οι πραγματογνώμονες που διορίζονται από το δικαστήριο. Δεν υπάρχουν διαδικασίες στο πλαίσιο των οποίων οι πραγματογνώμονες συνέρχονται ή εξετάζονται πριν από τη δίκη ώστε να υπάρξει μεγαλύτερη επικέντρωση στα ζητήματα και το δικαστήριο να κατανοήσει τις διαφορές.

Οι πραγματογνώμονες μπορούν επικοινωνούν με τους διαδίκους κατά τη διάρκεια της διαδικασίας, αλλά μόνο αν είναι απαραίτητο για τη διαπίστωση πραγματικών περιστατικών και παρουσία όλων των διαδίκων. Ο πραγματογνώμονας πρέπει να διοργανώνει συναντήσεις παρουσία όλων των διαδίκων ώστε να συγκεντρώνει τα σχόλιά τους, εφόσον αυτό επιτρέπεται με βάση τα ισχύοντα επαγγελματικά πρότυπα, όπως για παράδειγμα σε υποθέσεις ιατρικής φύσης.

1. Έκθεση πραγματογνωμοσύνης

Στις Κάτω Χώρες υπάρχει υπόδειγμα έκθεσης. Οι πραγματογνώμονες υποχρεούνται να υποβάλλουν προκαταρκτική έκθεση, οι δε διάδικοι έχουν το δικαίωμα να διατυπώνουν παρατηρήσεις. Ο πραγματογνώμονας πρέπει να απαντήσει στα επιχειρήματα των διαδίκων τόσο στην προκαταρκτική έκθεση όσο και στην τελική έκθεση. Δεν απαιτείται η τήρηση άλλων ειδικών απαιτήσεων ως προς την έκθεση. Εάν διαταχθεί από το δικαστήριο, ο πραγματογνώμονας πρέπει να συντάξει συμπληρωματική έκθεση, για παράδειγμα εάν υπάρχουν πρόσθετα ερωτήματα. Συνήθως, η έκθεση υποβάλλεται εγγράφως, αλλά μπορεί να υποβληθεί και προφορικά στο πλαίσιο της επ' ακροατηρίου συζήτησης.

2. Ακροαματική διαδικασία

Το δικαστήριο διατάσσει τον πραγματογνώμονα να παραστεί στις επ' ακροατηρίου συζητήσεις μόνο σε εξαιρετικές περιπτώσεις. Η παρουσία του μπορεί να ζητηθεί από τους διαδίκους ή να διαταχθεί από τον δικαστή. Δεν συνηθίζεται η αντεξέταση.

2.β Άλλα

Οι διαφορές για άλλα είδη δικαίου πέραν του αστικού δεν είναι σημαντικές.

Οι πληροφορίες που παρουσιάζονται στην παρούσα ενότητα συγκεντρώθηκαν στο πλαίσιο του έργου «Εξεύρεση πραγματογνώμονα» από σημεία επαφής ανά χώρα που επιλέχθηκαν από το Ευρωπαϊκό Ίδρυμα Εμπειρογνωσίας και Εμπειρογνώμωνων (European Expertise & Experts Institute – EEEI).

Τελευταία επικαιροποίηση: 10/09/2020

Την έκδοση αυτής της σελίδας στην εθνική γλώσσα διαχειρίζεται το εκάστοτε κράτος μέλος. Οι μεταφράσεις έχουν γίνει από την αρμόδια υπηρεσία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Οι τυχόν αλλαγές που επιφέρει η αρμόδια εθνική αρχή στο πρωτότυπο ενδέχεται να μην έχουν περιληφθεί ακόμα στις μεταφράσεις. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δεν αναλαμβάνει καμία ευθύνη όσον αφορά τις πληροφορίες ή τα στοιχεία που περιλαμβάνονται ή για τα οποία γίνεται λόγος στο παρόν έγγραφο. Βλ. την ανακοίνωση νομικού περιεχομένου για τους κανόνες πνευματικής ιδιοκτησίας που ισχύουν στο κράτος μέλος που είναι αρμόδιο για την παρούσα σελίδα.